

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในช่วงภาวะเศรษฐกิจชะลอตัว จำนวนคดีที่ฟ้องร้องกันระหว่างเจ้าหน้าที่ และลูกหนี้ทั้งหลายจะมีอยู่มากพอสมควร ปกติแล้วการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีในศาลนั้นจะต้องใช้เวลาพอสมควรกว่าที่คดีจะเสร็จ ซึ่งวัตถุประสงค์ของการฟ้องร้องดำเนินคดีโดยเจ้าหน้าที่ประการหนึ่งก็เพื่อต้องการให้มีคำพิพากษาเพื่อใช้บังคับคดี และอีกประการหนึ่งก็เพื่อประโยชน์ในการต่อรองให้ลูกหนี้พยายามปรับโครงสร้างหนี้ หรือประนอมหนี้ แต่ปัญหาหนึ่งที่เจ้าหน้าที่มักจะพบในกระบวนการบังคับชำระหนี้ นั่นคือ ลูกหนี้มีการถ่ายโอนทรัพย์สินของตนเองไปยังบุคคลอื่น เพื่อให้ตนเองมีทรัพย์สินน้อยลง หรืออาจไม่มีเลย ซึ่งกรณีนี้แม้เจ้าหน้าที่จะชนะคดีและเป็นเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาแล้วก็ตาม ก็ไม่มีประโยชน์อะไร เพราะลูกหนี้ไม่มีทรัพย์สินเพียงพอสำหรับชำระหนี้เสียแล้ว

ทางเลือกของเจ้าหน้าที่ในการดำเนินการกับลูกหนี้ที่ทำการโยกย้าย ถ่ายโอนทรัพย์สินไปยังบุคคลอื่นในทางกฎหมายมีทั้งในทางแพ่ง และทางอาญา ซึ่งเป็นสิทธิของเจ้าหน้าที่โดยชอบตามกฎหมายที่จะกระทำได้ ซึ่งในทางอาญา กรณีที่ลูกหนี้โอนทรัพย์สินของตนเองไปยังบุคคลภายนอกนั้น ลูกหนี้อาจมีความผิดฐานโกงเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 350 แห่งประมวลกฎหมายอาญาได้ ถ้าครบองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

1. เพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของตน หรือของผู้อื่นได้รับชำระหนี้ทั้งหมด หรือแต่บางส่วน
2. เจ้าหน้าที่นั้นได้ใช้ หรือจะใช้สิทธิเรียกร้องทางศาลให้ชำระหนี้
3. ย้ายไปเสีย ซ่อนเร้น หรือ โอนไปให้แก่ผู้อื่นซึ่งทรัพย์ใด หรือแกล้งให้ตนเองเป็นหนี้

จำนวนได้อันไม่เป็นความจริง

อย่างไรก็ตาม มิได้หมายความว่า การโอนทรัพย์สินของลูกหนี้ไปยังบุคคลภายนอกทุกกรณีจะเป็นความผิดฐานโกงเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 350 ความผิดฐานนี้ต้องการเจตนาพิเศษด้วย กล่าวคือ ลูกหนี้จะต้องกระทำไป "เพื่อมิให้เจ้าหน้าที่ของตนได้รับชำระหนี้" ด้วย ดังนั้น การโอนทรัพย์สินของลูกหนี้ในบางกรณีก็อาจไม่เป็นความผิดฐานโกงเจ้าหน้าที่ก็ได้ เช่น ลูกหนี้ขายทรัพย์สินเพื่อปลดภาระจำนอง หากไม่ขายที่ดินดังกล่าวลูกหนี้ก็จะต้องชำระดอกเบี้ยจำนองปีละจำนวนมาก จึง

เป็นการขายเพื่อชำระหนี้จำนองตามปกติ จึงไม่ถือว่าลูกหนี้กระทำโดยมีเจตนาเพื่อมิให้เจ้าหนี้ได้รับชำระหนี้ (คำพิพากษาฎีกาที่ 1892/2541)¹

ส่วนการดำเนินการในทางแพ่งกับลูกหนี้ที่ถ่ายโอนทรัพย์สินของลูกหนี้ไปยังบุคคลภายนอก เจ้าหนี้สามารถใช้สิทธิฟ้องร้องในทางแพ่งได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 237 โดยประเด็นสำคัญในการฟ้องขอให้ศาลเพิกถอนการฉ้อฉลคือ “การทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ” ซึ่งจะต้องพิจารณาจากพฤติการณ์หลายอย่างประกอบกัน เช่น พิจารณาวานิติกรรมที่ลูกหนี้กระทำลงไปนั้น ทำให้ลูกหนี้มีฐานะยากจนลงถึงขั้นที่ลูกหนี้มีทรัพย์สินเหลือไม่พอชำระหนี้หรือไม่ ถ้านิติกรรมที่ลูกหนี้กระทำไม่กระทบกระเทือนฐานะหรือความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้ก็ถือไม่ได้ว่าทำให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ ดังนั้น ในการฟ้องขอให้เพิกถอนการฉ้อฉลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 237 จึงเป็นการให้สิทธิเจ้าหนี้ที่จะสงวนไว้ซึ่งกองทรัพย์สินของลูกหนี้ เนื่องจากกองทรัพย์สินของลูกหนี้เหล่านี้ย่อมเป็นหลักประกันการชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ทั้งหมด เจ้าหนี้ที่มีสิทธิเรียกให้ลูกหนี้ชำระหนี้ของตนจากทรัพย์สินของลูกหนี้ดังกล่าว และต้องเสียเปรียบเนื่องจากทรัพย์สินของลูกหนี้ลดลงไม่พอชำระหนี้ เพราะการทำนิติกรรมฉ้อฉลของลูกหนี้ จึงมีสิทธิฟ้องขอให้เพิกถอนการฉ้อฉลได้ ไม่ว่าจะเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาที่ถึงที่สุดแล้วหรือไม่ หรือเจ้าหนี้ยังมีได้ฟ้องร้องเพื่อให้บังคับชำระหนี้ก็ตาม²

ในคดีล้มละลาย การดำเนินการกับลูกหนี้ที่ยกย้ายถ่ายโอนทรัพย์สินของลูกหนี้ไปยังบุคคลภายนอก ตามพระราชบัญญัติล้มละลาย พ.ศ.2483 ก็มีบทบัญญัติว่าด้วยการเพิกถอนการฉ้อฉลเช่นเดียวกับ ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ แต่มีความแตกต่างกัน กล่าวคือ มาตรการเพิกถอนการฉ้อฉลในคดีแพ่ง เมื่อได้เพิกถอนนิติกรรมของลูกหนี้ ทรัพย์สินหรือสิทธิใดๆ ซึ่งมีผู้ได้รับไปเนื่องแต่นิติกรรมนั้น ก็ต้องกลับคืนมาสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ตามเดิม และเจ้าหนี้ทั้งหลายก็มีสิทธิจะได้รับใช้หนี้จากทรัพย์สิน หรือสิทธิที่ได้คืนมา แม้เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดจะเป็นผู้ฟ้องร้องก็ได้ เพราะตัวบทให้อำนาจเจ้าหนี้เพียงที่จะร้องขอให้เพิกถอนนิติกรรม หาได้โอนทรัพย์สินหรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดให้แก่เจ้าหนี้ไม่ เช่น ก. เป็นหนี้เขา มีเจ้าหนี้หลายราย ก. โอนที่ดินของตนให้แก่ ข. เพื่อหลีกเลี่ยงเจ้าหนี้ ค. เจ้าหนี้คนหนึ่งขอร้องให้เพิกถอนนิติกรรมการโอนที่ดินซึ่ง ก.โอนให้ ข. เมื่อเพิกถอนแล้ว เจ้าหนี้อื่นๆ ก็อาจร้องขอเอาส่วนเฉลี่ยใช้หนี้จากที่ดินนั้นด้วย ค. จะอ้างสิทธิที่ตนได้

¹ ดำเนิน ทรัพย์ไพศาล และ ศุภวัชร มาลานนท์, “โกงเจ้าหนี้,” กรุงเทพธุรกิจ (18 มกราคม 2545) : 22.

² ดำเนิน ทรัพย์ไพศาล และ ศุภวัชร มาลานนท์, “เมื่อลูกหนี้ยกย้ายถ่ายเททรัพย์สิน,” กรุงเทพธุรกิจ (25 มกราคม 2545) : 22.

ได้รับใช้หนักก่อนแต่ผู้เดียวหาได้ไม่³ ดังนั้น ทรัพย์สินที่โอนไปย่อมกลับมาสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ และเป็นประโยชน์แก่เจ้าหนี้ที่จะเป็นหลักประกันของหนี้ตามเดิม เจ้าหนี้ทุกคนย่อมได้รับประโยชน์ แม้จะไม่ได้เป็นโจทก์ตามมาตรา 239⁴ แต่เจ้าหนี้ที่จะมาร้องขอเฉลี่ยทรัพย์สินที่ยึด จะต้องเป็นเจ้าหนี้ ตามคำพิพากษาและต้องร้องก่อนที่ได้ขายทอดตลาด⁵ ในขณะที่มาตรการเพิกถอนการฉ้อฉลใน คดีล้มละลาย กฎหมายให้สิทธิแต่เฉพาะเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ที่จะร้องขอให้ศาลเพิกถอนการ ฉ้อฉลเท่านั้น เจ้าหนี้ผู้เป็นโจทก์รวมทั้งเจ้าหนี้อื่นมีอำนาจกระทำได้ แต่ในทางปฏิบัติก็เจ้าหนี้ผู้เป็น โจทก์หรือเจ้าหนี้อื่นนั้นเองที่เป็นผู้รวบรวมพยานหลักฐานและนำเสนอต่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ ซึ่งผลของการฟ้องขอเพิกถอนการฉ้อฉลหรือการให้เปรียบเจ้าหนี้อื่นนั้นมิได้หมายความว่าเจ้าหนี้ผู้ ฟ้องจะได้รับโอนทรัพย์สินนั้นคืนชำระหนี้แก่ตนเอง แต่การฟ้องนั้นเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นกลับคืนสู่การ ครอบครองของลูกหนี้อีกครั้ง ซึ่งจะทำให้ลูกหนี้มีกองทรัพย์สินมากยิ่งขึ้นอันเป็นประโยชน์แก่เจ้า หนี้ทุกรายในการได้รับชำระหนี้⁶ โดยคำว่า “เจ้าหนี้ทุกราย” ในคดีล้มละลายนั้น หมายความว่า ไม่ ว่าเจ้าหนี้คนใดของลูกหนี้จะเป็นโจทก์ฟ้องให้ลูกหนี้ล้มละลาย หากศาลตัดสินให้โจทก์ชนะคดี โดย สั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้โดยเด็ดขาด เจ้าหนี้ซึ่งมีมูลหนี้เป็นหนี้เงิน และมูลแห่งหนี้ได้เกิดขึ้นก่อน วันศาลมีคำสั่งพิทักษ์ทรัพย์ทุกรายจะได้รับประโยชน์จากผลของคำตัดสินดังกล่าว⁷ บทบัญญัติ ตามกฎหมายล้มละลายจึงมีความสำคัญ และจะต้องกำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นไป เพื่อประโยชน์ ของเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ให้มากที่สุด อันเป็นแนวความคิดแต่ดั้งเดิมของกฎหมายล้มละลาย

แต่เนื่องด้วย สภาพทางสังคมและสภาพทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ไม่ หยุดนิ่ง พัฒนาการทางธุรกิจพาณิชย์ที่รับเอาค่านิยม ทัศนคติ ตลอดจนการดิ้นรนเพื่อความอยู่รอด ของกิจการของแต่ละบุคคลทั้งในประเทศและต่างประเทศ ก็มีเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น จึงเกิดการบิด เบือน การหลบหลีกจากการถูกติดตามจากกระบวนการบังคับคดีตามกฎหมายทั้งคดีแพ่งและคดี

³ พระยาเทพวิฑูร , คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1-2 (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยพิทยา , 2509) , หน้า 883-884.

⁴ ไพโรจน์ วายุภาพ , คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยหนี้ (กรุงเทพมหานคร : บริษัท สำนักพิมพ์วิญญูชน จำกัด , 2542) , หน้า 219.

⁵ พระยาเทพวิฑูร , คำอธิบายประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ บรรพ 1-2 (พระนคร : โรงพิมพ์ไทยพิทยา , 2509) , หน้า 885.

⁶ ดำเนิน ทรัพย์ไพศาล , “เมื่อลูกหนี้ยักย้ายถ่ายเททรัพย์สิน ! (2) ,” กรุงเทพธุรกิจ (1 กุมภาพันธ์ 2545) : 24.

⁷ คลินิกกฎหมาย , “สิทธิของเจ้าหนี้ในคดีล้มละลาย,” เดลินิวส์ (7 กันยายน 2541)

ล้มละลาย ก็ยังมีเทคนิค และชั้นเชิงเป็นเงาตามตัว เกิดความยากลำบากแก่การปฏิบัติงานทั้งเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์เองและเจ้าหนี้ทั้งหลายในการพิสูจน์สิทธิเรียกร้องที่เจ้าหนี้อยู่ตามกฎหมายก็ดี หรือพิสูจน์ถึงความได้เปรียบเสียเปรียบของเจ้าหนี้เองก็ดี ปัญหาดังกล่าวยิ่งทวีคูณเพิ่มมากขึ้น ในขณะที่สภาพเศรษฐกิจถดถอย ขาดสภาพคล่อง ผู้ประกอบการทางธุรกิจบางรายถึงเป็นส่วนใหญ่ถึงกับดำเนินธุรกิจต่อไปไม่ได้ การจะขอความช่วยเหลือจากบุคคลภายนอก หรือสถาบันการเงิน ก็เป็นเรื่องยากที่จะมีผู้หยิบยื่นเงินและโอกาสให้ ดังนั้น จึงมีปัญหาเรื่องการที่ลูกหนี้โอนทรัพย์สินของตนไปให้บุคคลรอบข้างให้เหลือพอจะทำธุรกิจต่อไปได้ ครั้นเมื่อประสบปัญหาขาดทุนจนไม่มีทรัพย์สินเพียงพอแก่การชำระหนี้ ลูกหนี้ก็ไม่กังวล เนื่องจากใช้วิธีการดังกล่าว ทรัพย์สินก็อยู่กับบุคคลที่ลูกหนี้ไว้วางใจคุ้นเคย เมื่อพ้นกำหนดสามปีโดยอาศัยการพ้นจากล้มละลายตามมาตรา 35 (ใหม่) ลูกหนี้ก็กลับนำทรัพย์สินที่เคยโอนไปนั้นกลับมาครอบครองใช้สอยได้อย่างปกติสุข บุคคลที่เสียหายมากก็มีใครอื่น ก็คือ เจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้นั่นเอง

การบังคับคดีล้มละลายของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ เป็นที่ปรากฏเสมอมาว่าลูกหนี้รู้ตัวว่าการประกอบกิจการของตนติดขัด ขาดสภาพคล่อง และจะไม่สามารถดำเนินธุรกิจให้ยืดยาวต่อไปได้ หรือถ้าจะดำเนินการให้ฟื้นตัวได้ก็ต้องเสี่ยงกับการสูญเสียต่อไปอย่างมาก แม้เดิมลูกหนี้จะสุจริตแต่ถ้าจะต้องเสี่ยงกับการล้มละลาย ก็ต้องเตรียมตัวไว้ก่อน เมื่อการถูกฟ้องคดีล้มละลายแล้ว ทรัพย์สินถูกยึดไปหมด ลูกหนี้ก็จะกระทำการอันเป็นการฉ้อฉล เพื่อว่าพ้นจากการล้มละลายตามกฎหมายล้มละลายแล้ว จะต้องมียุทธศาสตร์เหลือ เพื่อทำธุรกิจเสี่ยงชีพต่อไปได้ แม้ไม่คิดจะโกงก็เหมือนโกงไว้แต่ต้น มิฉะนั้นก็ไม่มีทางจะทำมาหากินได้อีก (เพราะกฎหมายล้มละลายจะติดตามเอาทรัพย์สินที่หามาได้ภายหลังล้มละลายไปใช้เจ้าหนี้เสียหายหมด) ประกอบกับหลักเกณฑ์กฎหมายล้มละลายในเรื่องการพ้นจากการล้มละลายที่ทำให้ลูกหนี้พ้นจากล้มละลาย ทรัพย์สินที่โอนให้ผู้อื่นไว้ล่วงหน้าจะทำให้ลูกหนี้ได้ประโยชน์^๘ การมีมาตรการเพิกถอนการโอนตามมาตรา 114 (เดิม) เป็นอีกมาตรการหนึ่งในการเพิ่มพูนกองทรัพย์สินของลูกหนี้นอกเหนือจากการบังคับใช้มาตรา 113 และมาตรา 115 ในกฎหมายล้มละลาย ซึ่งพอจะกล่าวรายละเอียดของหลักการเพิกถอนฉ้อฉลในมาตรา 113 และการให้เปรียบแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดเหนือเจ้าหนี้คนอื่นในมาตรา 115 ได้พอสมควรดังต่อไปนี้

^๘ ประจักษ์ พุทธิสมบัติ , " กฎหมายล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2542 (ฉบับเจ้าปัญหา) ," ใน รวมบทความในโอกาสครบรอบ 72 ปี ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี เภษมทรัพย์ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา,2543) , หน้า 95.

บทบัญญัติและหลักเกณฑ์การเพิกถอนการข้อฉลในกฎหมายล้มละลายของไทยนั้น เดิม จะได้กำหนดไว้ในมาตรา 113 และการให้เปรียบเทียบเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดเหนือเจ้าหนี้คนอื่นใน มาตรา 115 ซึ่งมาตรา 114 (เดิม) นั้นมีบทบัญญัติที่กำหนดหลักการพิเศษให้กับเจ้าพนักงาน พิทักษ์ทรัพย์ที่จะมีอำนาจติดตามเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ที่ได้โอนหรือกระทำการใดๆ กับทรัพย์สิน ของลูกหนี้ ภายในสามปีก่อนและภายหลังมีการขอให้ล้มละลาย ให้กลับคืนสู่กองทรัพย์สินของลูก หนี้ และแบ่งเฉลี่ยให้เจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ โดยไม่ต้องคำนึงถึงว่าเป็นการให้เปรียบเทียบผู้รับโอน หรือไม่ หรือผู้รับโอนรู้ถึงการให้เปรียบเทียบหรือไม่ ถ้าพบว่าการโอนนั้นไม่สุจริต หรือโดยเสนาหาไม่มีค่า ตอบแทน หรือค่าตอบแทนน้อยเกินไปกว่าความเป็นจริงมาก ทรัพย์สินนั้นควรกลับมารวมอยู่ใน กองทรัพย์สินของลูกหนี้ ตัวอย่างเช่น ในระหว่างเวลาสามปีก่อนมีการขอให้ล้มละลาย ลูกหนี้ ประกอบธุรกิจมีกำไรไม่มีปัญหาเรื่องชำระหนี้ให้เปรียบเทียบเจ้าหนี้คนหนึ่งเหนือเจ้าหนี้คนอื่น แต่ลูกหนี้ แจกจ่ายทรัพย์สินให้บุคคลอื่นโดยเสนาหาไม่มีค่าตอบแทน แต่ภายหลังธุรกิจเกิดผิดพลาดขาดทุน ถูกฟ้องล้มละลายไม่มีทรัพย์สินพอชำระหนี้ กฎหมายจึงให้เอาทรัพย์สินคืนมาจากผู้ที่ได้รับโอนไป โดยไม่มีค่าตอบแทน เพื่อเจ้าหนี้ทั้งหลายในคดีล้มละลายจะได้รับชำระหนี้ ด้วยเหตุนี้มาตรา 113 กิติ มาตรา 115 กิติ จึงบัญญัติชัดเจนถึงกรณีการข้อฉล หรือการให้เปรียบเทียบเจ้าหนี้คนหนึ่งเหนือ เจ้าหนี้คนอื่น แต่มาตรา 114 (เดิม) ไม่มีข้อความเช่นนั้น แต่มุ่งถึงการเพิกถอนการโอนอีกประเภท หนึ่ง กล่าวคือ ถ้าการโอนนั้นผู้รับโอนได้รับโอนโดยไม่สุจริต หรือไม่มีค่าตอบแทนจะถูกเพิกถอน แต่ถ้าผู้รับโอนได้รับโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทนแล้ว จะไปเพิกถอนเขาไม่ได้ เนื่องจากไม่ใช่ เรื่องข้อฉล ตาม ป.พ.พ. มาตรา 237 ฉะนั้นการเพิกถอนการโอนตามมาตรา 114 จึงไม่ต้องคำนึง ว่าเป็นการโอนโดยทำให้เจ้าหนี้(อื่น) เสียเปรียบหรือไม่⁹

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้พอสังเขปว่าหลักเกณฑ์การเพิกถอนการข้อฉล หรือการให้เปรียบเทียบเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดเหนือเจ้าหนี้คนอื่นในกฎหมายล้มละลายของไทยนั้น เดิม จะได้กำหนดไว้ในมาตรา 113 และมาตรา 115 เท่านั้น แต่มาตรา 114 มิได้วางหลักเช่นนั้นไว้ คง เป็นหลักพิเศษที่กำหนดอำนาจให้เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีอำนาจเพิกถอนการโอนอีกประเภท หนึ่งต่างหากจากการเพิกถอนการข้อฉล หรือการให้เปรียบเทียบเจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดเหนือเจ้าหนี้คน อื่น กล่าวคือ หากมีการโอนโดยสุจริตและมีค่าตอบแทน ก็ไม่อาจเพิกถอนการโอนนั้นได้ แต่หาก การโอนโดยสุจริต แต่ไม่มีค่าตอบแทน หรือ การโอนโดยไม่สุจริต แต่มีค่าตอบแทน ก็สามารถเพิก ถอนการโอนนั้นได้ ดังนั้น การเพิกถอนการโอนตามมาตรา 114 (เดิม) จึงไม่คำนึงถึงการโอนโดย เจ้าหนี้อื่นเสียเปรียบแต่ประการใด

⁹ เรื่องเดียวกัน , หน้า 96.

ต่อมา มาตรา 114 (เดิม) ก็ได้ถูกแก้ไขโดยพระราชบัญญัติล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2542 มาตรา 27 ซึ่งบัญญัติว่า “ถ้านิติกรรมที่เพิกถอนการซื้อตามมาตรา 113 นั้น เกิดขึ้นภายในระยะเวลาหนึ่งปีก่อนมีการขอให้ล้มละลายและภายหลังนั้น หรือเป็นการทำให้โดยเสนาหาหรือเป็นการที่ลูกหนี้ได้รับคำตอบแทนน้อยเกินสมควรให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า เป็นการกระทำที่ลูกหนี้และผู้ได้ลาภออกแต่การนั้นรู้อยู่ว่าเป็นทางให้เจ้าหนี้เสียเปรียบ ”

การแก้ไขมาตรา 114 ข้างต้นนั้นเป็นการแก้ไขที่ทำให้ มาตรา 114 กลายเป็นบทสันนิษฐานในมาตรา 113 ซึ่งเป็นเรื่องหลักการเพิกถอนการซื้อ อันถือเป็นการขัดกับหลักการแห่งมาตรา 114 (เดิม) ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “การโอนทรัพย์สินหรือการกระทำใดๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ ซึ่งลูกหนี้ได้กระทำหรือยินยอมให้กระทำในระหว่างระยะเวลาสามปีก่อนมีการขอให้ล้มละลาย และภายหลังนั้น ถ้าเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์มีคำขอโดยทำเป็นคำร้อง ศาลมีอำนาจเพิกถอนการโอนหรือการกระทำนั้นได้ เว้นแต่ผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์จะแสดงให้เห็นพอใจศาลว่าการโอน หรือการกระทำนั้นได้กระทำโดยสุจริต และมีคำตอบแทน ”

จะเห็นได้ว่า การแก้ไขมาตรา 114 นี้เป็นการล้มเลิกมาตรการเดิมที่กฎหมายล้มละลายได้บัญญัติไว้ นอกเหนือไปจากหลักการเพิกถอนการซื้อตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ซึ่งจะทำให้เกิดความสะดวกต่อการติดตามเอาทรัพย์สินของลูกหนี้คืน มีระบบที่ทำให้ผู้ที่ได้รับโอนหรือรับประโยชน์ต้องพิสูจน์ว่าการโอนหรือการกระทำนั้นได้กระทำโดยสุจริตและมีคำตอบแทน หากพิสูจน์ไม่ได้ก็ต้องถูกเพิกถอนการโอนหรือการกระทำนั้น¹⁰ เพื่อเอาทรัพย์สินนั้นกลับมาสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ และแบ่งเฉลี่ยให้กับเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ การแก้ไขมาตรา 114 นี้ มีเหตุผลสำคัญประการหนึ่ง คือ การเพิกถอนตามมาตรา 114 เดิม นั้น มีผลกระทบต่อบุคคลภายนอกผู้รับโอนทรัพย์สินของลูกหนี้อย่างมาก เนื่องจากเป็นภาระแก่ผู้รับโอน หรือผู้รับประโยชน์ที่ต้องแสดงพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่า การโอนหรือการกระทำนั้นๆ ได้กระทำโดยสุจริต และมีคำตอบแทน ซึ่งหากไม่สามารถพิสูจน์ให้ศาลเห็นได้ดังนั้น การโอนหรือการกระทำนั้นๆ ก็จะต้องถูกเพิกถอน หรือในระหว่างระยะเวลา 3 ปี ก่อนมีการขอให้ลูกหนี้ล้มละลาย ลูกหนี้ยังมีความสามารถในการประกอบธุรกิจจนมีกำไร ไม่มีเจ้าหนี้ หรือหากมีเจ้าหนี้ ลูกหนี้นั้นก็มีความสามารถในการชำระหนี้คืนแก่เจ้าหนี้ ไม่มีปัญหาเรื่องการชำระหนี้ให้เปรียบแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดเหนือเจ้าหนี้คนอื่น แต่ลูกหนี้ได้แจกจ่ายโอนทรัพย์สินของลูกหนี้ให้บุคคลอื่นโดยเสนาหาไม่มีคำตอบแทน แต่ภายหลังธุรกิจของลูกหนี้เกิดผิดพลาดขาดทุน ลูกหนี้ถูกฟ้องร้องให้ล้มละลาย ไม่มีทรัพย์สินพอชำระหนี้ กฎหมายล้ม

¹⁰ สุธีร์ ศุภนิตย .หลักกฎหมายล้มละลายและการฟื้นฟูกิจการ , พิมพ์ครั้งที่ 2 , (กรุงเทพมหานคร : บริษัท โรงพิมพ์เดือนตุลา จำกัด, 2543) , หน้า167.

ละลายมาตรา 114 (เดิม) ก็ให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการเพิกถอนการโอน และนำทรัพย์สินนั้นกลับเข้าสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ อาจกระทบต่อเสรีภาพในการจัดการทรัพย์สินของบุคคลเกินสมควร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา 114 เดิม ไม่คำนึงถึงความเสียเปรียบของเจ้าหนี้ การเพิกถอนจึงมีความเป็นไปได้สูง ทำให้เกิดผลกระทบต่อตัวผู้รับโอนที่ต่อไปการรับโอนทรัพย์สินจะมีความยุ่งยากเนื่องจากผู้รับโอนเกรงว่าถ้ารับโอนทรัพย์สินมาแล้ว จะถูกเพิกถอนการโอนในภายหลัง ในที่สุดก็กระทบต่อภาพรวมทางเศรษฐกิจ การทำธุรกรรมต่างๆก็ไม่คล่องตัว ความไม่เชื่อใจ ความไม่มั่นใจก็เพิ่มมากขึ้น

เมื่อแก้ไขมาตรา 114 แล้ว หลักการเพิกถอนการโอนหรือการกระทำเกี่ยวกับทรัพย์สินของลูกหนี้ในกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย จึงคงเหลือเพียง 2 มาตรการ ได้แก่ มาตรการการเพิกถอนการให้เปรียบแก่เจ้าหนี้คนหนึ่งคนใดเหนือเจ้าหนี้คนอื่น ตามกฎหมายล้มละลายมาตรา 115 และมาตรการการเพิกถอนการฉ้อฉลตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (มาตรา 237) ซึ่งมีการวางหลักเกณฑ์ไว้ในกฎหมายล้มละลายมาตรา 113 โดยมีบทสันนิษฐานอยู่ในมาตรา 114 ที่แก้ไขใหม่แล้ว ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาสำคัญ ที่ผู้เขียนประสงค์จะวิเคราะห์ให้ได้มาซึ่งข้อสรุปว่า การมีหลักการเพิกถอนการฉ้อฉลในการใช้ติดตามทรัพย์สินของลูกหนี้กลับมาสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ นั้น เพียงพอแล้วหรือไม่ ตรงตามเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลายมากน้อยเพียงใด มาตรการเพิกถอนการฉ้อฉลซึ่งมีผลกระทบต่อผู้รับโอนทรัพย์สินของลูกหนี้ เป็นมาตรการทางกฎหมายที่ให้ความเป็นธรรมกับทั้งฝ่ายเจ้าหนี้ ลูกหนี้ และผู้รับโอน หรือไม่ และหากจะต้องบังคับใช้มาตรการเพิกถอนการฉ้อฉลตามมาตรา 113 และมาตรา 114 ซึ่งเป็นบทสันนิษฐานของมาตรา 113 นั้น แล้ว บทบัญญัติดังกล่าวครอบคลุมการโอนอันเป็นการฉ้อฉลได้มากน้อยเพียงใด มีความชัดเจน หรือหละหลวมที่ต้องการการแก้ไขหรือไม่

อนึ่ง ปัญหาในเรื่องผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้รับโอนทรัพย์สินของลูกหนี้ อันเกิดจากการบังคับใช้มาตรการเพิกถอนการฉ้อฉลนั้น เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นมานานแล้ว และโดยเฉพาะในสภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ผู้ประกอบการ หรือลูกหนี้ประสบปัญหาขาดทุน ขาดสภาพคล่อง ขาดเงินทุนหมุนเวียน โอกาสที่ผู้ประกอบการจะต้องเข้าสู่กระบวนการล้มละลายจึงมีสูง และมาตรการติดตามรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้กลับเข้าสู่กองทรัพย์สินลูกหนี้ คือมาตรการเพิกถอนการฉ้อฉลก็ถูกหยิบยกมาใช้ ในที่สุดก็จะไปกระทบต่อผู้รับโอน ตัวอย่างผลกระทบต่อผู้รับโอน อาทิ เช่น

กรณีของธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ในประเทศไทยที่เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ควบคู่ไปกับการขยายตัวของภาพเศรษฐกิจอุตสาหกรรมต่างๆ ส่งผลให้การซื้อขายอสังหาริมทรัพย์ได้รับความนิยม ราคาซื้อขายอสังหาริมทรัพย์จึงสูง ผู้ประกอบการในธุรกิจนี้ได้รับผลกำไรมหาศาล ทำให้เกิดผู้ประกอบการมากมาย บางประเภทก็เป็นผู้ที่มีเงินลงทุน และมีความตั้งใจจริงในการ

ประกอบธุรกิจประเภทนี้ แต่ก็มีผู้ประกอบการบางประเภทที่เป็นผู้ไม่มีเงินลงทุนเป็นของตัวเอง และไม่มีความตั้งใจจริงในการประกอบธุรกิจประเภทนี้ เข้าลักษณะผู้ประกอบการที่มีเงินลงทุนน้อย ต้องมีการระดมเงินทุนจากแหล่งต่างๆ เช่น ผู้ประกอบการมีที่ดิน แต่ยังขาดเงินลงทุน จึงนำที่ดินของตนไปจดทะเบียนจำนอง เพื่อขอกู้เงินกับสถาบันการเงิน เมื่อได้เงินมาผู้ประกอบการก็จะเริ่มเปิดขายโครงการของตน เพื่อที่จะได้เงินจากผู้ซื้อมาหมุนใช้ก่อน

จากกรณีข้างต้นจะส่งผลกระทบต่อผู้ซื้อหรือผู้รับโอนทรัพย์สินของลูกหนี้ ดังนี้

เมื่อผู้ซื้อได้จ่ายเงินดาวน์ครบแล้ว และบ้านสร้างเสร็จแล้ว ได้มีการโอนกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน แต่ภายหลังไม่นานนัก ผู้ประกอบการต้องประสบปัญหาทางการเงิน ไม่มีเงินชำระหนี้กับเจ้าหนี้สถาบันการเงินที่ตนกู้ยืมเงินมา ด้วยสาเหตุใดก็ตาม ไม่ว่าจะเป็นกรณีการนำเงินไปลงทุนในโครงการอื่น หรือธุรกิจอื่น อาจนำเงินไปใช้ส่วนตัว นำเงินออกไปใช้ในกระบวนซึ่งไม่เกี่ยวกับโครงการที่ทำ เจ้าหนี้สถาบันการเงินอาจเลือกที่จะฟ้องผู้ประกอบการเป็นคดีล้มละลาย และใช้มาตรการเพิกถอนการฉ้อฉลกับการโอนกรรมสิทธิ์ในบ้านและที่ดิน ผู้ซื้อหรือผู้รับโอนทรัพย์สินของผู้ประกอบการหรือลูกหนี้ จึงกลายเป็นผู้ที่ได้รับความเสียหาย ทั้งจะต้องเสียเงินดาวน์ เสียเวลา และกลายเป็นผู้ที่ต้องมีความหวาดระแวงในการเลือกซื้อบ้านและที่อยู่อาศัย

ปัญหาข้างต้นนี้ เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อย และมักเกิดจากผู้ประกอบการที่มีเจตนาไม่สุจริตตั้งแต่ต้น หรือถ้าสุจริต ก็อาจมีเงินลงทุนต่ำ จึงไม่มีเงินหมุนเวียน ในที่สุดก็ล้มละลาย และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาธุรกิจที่อยู่อาศัย ถ้ามองในมุมของความเป็นธรรมต่อผู้ซื้อหรือผู้รับโอนแล้ว แทบจะกล่าวได้ว่า เป็นบุคคลที่ไม่อาจจะทราบสถานะที่แท้จริงของผู้ประกอบการ หรือลูกหนี้ได้เลย แม้แต่เริ่มทำสัญญาจะซื้อจะขาย สัญญาก็มีลักษณะที่ผู้ประกอบการเป็นผู้กำหนดเงื่อนไข และข้อความในการทำการซื้อขาย และแน่นอนสัญญาจะไม่มีเนื้อความที่ทำให้ผู้ประกอบการเสียเปรียบผู้ซื้ออย่างแน่นอน การบังคับใช้มาตรการเพิกถอนการฉ้อฉล จึงอาจเป็นการกระทบต่อผู้รับโอนที่สุจริต แต่ไม่อาจนำสืบถึงความสุจริตของตนได้ก็เป็นได้ ดังนั้น การบัญญัติมาตรการเพิกถอนการฉ้อฉลควรจะมีการพิจารณาอย่างรอบคอบ และให้ความเป็นธรรมแก่ผู้รับโอนให้มากยิ่งขึ้นด้วย เนื่องจากผู้รับโอนไม่มีส่วนร่วมในการบริหารทรัพย์สินของลูกหนี้จนมีหนี้สินล้นพ้นตัว

นอกจากประเด็นปัญหาเรื่องผลกระทบต่อผู้รับโอนแล้ว การที่กฎหมายล้มละลายได้ปรับปรุงแก้ไขโดยยกเลิกหลักการเดิมตามมาตรา 114 แล้วบัญญัติใหม่ให้กลายเป็นบทสันนิษฐานของมาตรา 113 เรื่องการเพิกถอนการฉ้อฉล ยังทำให้เกิดข้อโต้แย้งจากนักกฎหมายที่มีมุมมองทัศนคติว่า หลักกฎหมายมาตรา 113 กับมาตรา 114 (เดิม) เป็นหลักการคนละเรื่องแต่นำมาเป็นเรื่องเดียวกัน อาจไม่สมประโยชน์กฎหมายล้มละลายที่ต้องการให้มีมาตรการเพิกถอนการโอนทรัพย์สินเพื่อ

รวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ได้มากที่สุด นอกจากนี้ยังมีคำพิพากษาฎีกาที่บ่งชี้ว่ามาตรา 113 และมาตรา 114 (เดิม) นั้นเป็นคนละเรื่อง มิใช่เรื่องหรือหลักการเดียวกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมาตรา 114 (เดิม) มิใช่หลักการเพิกถอนการซื้อผล เช่น

คำพิพากษาฎีกาที่ 1703/2522 ตัดสินว่าการเพิกถอนการซื้อผลตามมาตรา 113 มีอายุความ 1 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 240 การเพิกถอนตามมาตรา 114 มิใช่การเพิกถอนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 240 จึงให้อายุความตามมาตรา 240 ไม่ได้ ต้องให้อายุความ 10 ปี ตามมาตรา 164

คำพิพากษาฎีกาที่ 2204/2522 ถ้าเป็นการโอนโดยไม่มีค่าตอบแทน ไม่ต้องวินิจฉัยว่าโอนโดยสุจริตหรือไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ 606-607/2525 การเพิกถอนการโอนตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 114 ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ มิใช่เรื่องที่เจ้าหนี้ขอเพิกถอนการโอนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 237

คำพิพากษาฎีกาที่ 376 /2536 จำเลยทำนิติกรรมแลกเปลี่ยนที่ดินพร้อมสิ่งปลูกสร้างของจำเลย ซึ่งมีราคาสูงกว่าแลกเปลี่ยนกับที่ดินของผู้คัดค้าน ซึ่งเป็นที่ดินว่างเปล่าไม่ติดถนนให้แก่ผู้คัดค้านภายในระยะเวลา 3 ปี ก่อนมีการขอให้ล้มละลาย เป็นการกระทำโดยไม่สุจริต ผู้ร้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมตามพระราชบัญญัติล้มละลาย มาตรา 114 ได้

จากแนวคำพิพากษาฎีกาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ฎีกาที่เกี่ยวกับมาตรา 114 (เดิม) นั้น ไม่มีการนำเรื่องมาให้เปรียบเทียบเปรียบเทียบกันของเจ้าหนี้อันเป็นเรื่องการซื้อผลเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเลย แต่เป็นการเพิกถอน หรือเป็นวิธีการนำเอาทรัพย์สินของลูกหนี้ หรือจำเลยในคดีล้มละลายกลับมาสู่กองทรัพย์สินของลูกหนี้ตามเดิม เพื่อประโยชน์ในการแบ่งสรรเฉลี่ยทรัพย์สินคืนชำระหนี้ให้กับเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ นอกเหนือจากวิธีการเพิกถอนการซื้อผลตามมาตรา 113 และมาตรา 115 และนอกเหนือจากยึดทรัพย์บังคับคดีในคดีแพ่ง จึงถือได้ว่า มาตรา 114 (เดิม) เป็นบทบัญญัติเฉพาะในกฎหมายล้มละลาย

ดังนั้น การที่มาตรา 114 ที่แก้ไขใหม่ ถูกกำหนดให้เป็นเพียงบทสันนิษฐานของมาตรา 113 ให้อยู่ในความหมายของการเพิกถอนการซื้อผลในมาตรา 113 มาตรา 114 เป็นข้อสันนิษฐานว่าถ้าโอนไปภายใน 1 ปี เมื่อเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ขอเพิกถอน ผู้รับโอนต้องพิสูจน์ว่าตนไม่ซื้อผล แต่ถ้าเกินจาก 1 ปีไป เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ต้องพิสูจน์ตามหลักทั่วไปในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 237 ผลดีนั้นทำให้ง่ายต่อการพิสูจน์ของเจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ในการดำเนินการเพื่อเพิกถอนการซื้อผลของลูกหนี้

อีกทั้ง มาตรา 114 (เดิม) ยังมีวัตถุประสงค์ในการร่างต่างกับมาตรา 113 เฉพาะกรณีใครที่จะมีหน้าที่นำสืบเท่านั้น เนื่องจากมาตรา 113 เป็นบททั่วไปในการฟ้องตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 237 ดังนั้น ผู้ฟ้องจึงมีหน้าที่นำสืบ แต่มาตรา 114 (เดิม) โอนหน้าที่นำสืบไปสู่ผู้รับโอนเท่านั้น

ปัญหาสำคัญอีกประการ คือหากอ่านโดยไม่ทราบวัตถุประสงค์ในการร่างก็อาจจะแปลได้ว่าการฟ้องการฉ้อฉล จะทำได้ในกรณีที่มีการโอนภายใน 1 ปี ก่อนมีการขอให้ล้มละลายเท่านั้น จึงเป็นปัญหาเรื่องการใช้ถ้อยคำในการร่างอีกส่วนหนึ่ง ที่อาจทำให้เกิดความสับสน เข้าใจผิดในการแปลความได้¹¹

จากประเด็นปัญหาดังกล่าวข้างต้น ยิ่งจะต้องเร่งทำความเข้าใจกับหลักกฎหมายล้มละลายของไทย ในการฟ้องการฉ้อฉล ซึ่งเปรียบเสมือนเครื่องมือในทางกฎหมายที่สำคัญในการรวบรวมติดตามทรัพย์สินของลูกหนี้กลับคืนมาสู่กองทรัพย์สินลูกหนี้ เพื่อแบ่งเฉลี่ยคืนแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด และเป็นธรรม แก่เจ้าหนี้ทุกราย ลูกหนี้ และบุคคลภายนอกผู้รับโอน การแก้ไขกฎหมายใหม่ จะต้องก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรม แต่หากการแก้ไขกฎหมายกระทำไปโดยยังมีข้อสงสัย และประเด็นปัญหาที่คลุมเครือ หรือทำให้เกิดช่องโหว่ อันเป็นหนทางให้ลูกหนี้ใช้หลักเลี่ยงกระบวนการทางกฎหมายล้มละลายแล้ว ก็จะต้องยอมรับการพิจารณาทบทวนสิ่งที่ได้แก้ไขไปว่าเป็นไปในแนวทางหรือตามหลักการเดิมของกฎหมายล้มละลายหรือไม่

ดังนั้น การศึกษาหลักเกณฑ์ทั่วไปและแนวทางการปรับใช้ทั้งจากการศึกษากฎหมายของไทยและต่างประเทศ แนวคำพิพากษาศาลฎีกา ก็จะก่อให้เกิดการทบทวนหลักกฎหมายให้เป็นไปในแนวทางที่เป็นธรรมและเป็นไปตามเจตนารมณ์แห่งกฎหมายล้มละลาย ในการศึกษา เพื่อทำวิทยานิพนธ์นี้จึงมุ่งเน้นศึกษาแนวความคิดเกี่ยวกับหลักการฟ้องการฉ้อฉล โดยคำนึงถึงหลักการของกฎหมายล้มละลายในการรวบรวมทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ได้มากที่สุด ทั้งนี้ ก็มุ่งคุ้มครองสิทธิของลูกหนี้ที่สุจริต และผู้รับโอนที่สุจริตด้วย ซึ่งหากไม่มีมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนมารองรับหรืออุดช่องโหว่การโอน หรือการกระทำใดๆต่อทรัพย์สินของลูกหนี้ ก็จะทำให้เกิดปัญหาการที่ไม่สามารถรวบรวมติดตามทรัพย์สินของลูกหนี้ให้ได้มากที่สุดตามเจตนารมณ์ของกฎหมายนี้ เจ้าหนี้

¹¹ ประจักษ์ พุทธิสมบัติ ,“ กฎหมายล้มละลาย (ฉบับที่ 5) พ.ศ.2542 (ฉบับเจ้าปัญหา) ,” ใน รวมนบทความในโอกาสครบรอบ 72 ปี ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี เกษมทรัพย์ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เดือนตุลา,2543) ,หน้า 97-98.

ทั้งหลายของลูกหนี้ก็จะเสียประโยชน์ ไม่ได้ได้รับความเป็นธรรม จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาหาแนวทางที่ถูกต้องชัดเจนมาทบทวนแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่ได้กระทำไปแล้วก็ดี กับที่กำลังจะแก้ไขต่อไปในอนาคตก็ดี เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามเจตนารมณ์ของกฎหมายล้มละลายต่อไป

1.2 สมมุติฐานของการวิจัย

หลักเกณฑ์การฟ้องขอขอลา ซึ่งเป็นการควบคุมและเพิ่มพูนกองทรัพย์สินของลูกหนี้ในคดีล้มละลาย มีผลกระทบโดยตรงต่อผู้รับโอน การบัญญัติกฎหมายไว้ในลักษณะกว้างๆ อาจทำให้เกิดการแปลความและความเห็นที่แตกต่างกันไป เนื่องจากผู้ใช้จะต้องอาศัยการตีความเป็นส่วนใหญ่ อาจเกิดความล่าช้าและความไม่ชัดเจนในกระบวนการล้มละลาย ส่งผลให้บุคคลไม่มั่นใจที่จะทำนิติกรรมกับลูกหนี้ ในทางกลับกัน หากแปลความหละหลวม ไม่ครอบคลุมการโอนหรือการกระทำที่ไม่สุจริต ก็จะเป็นช่องทางในการยกย้ายถ่ายเททรัพย์สินของลูกหนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงการชำระหนี้ซึ่งเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและไม่เป็นธรรมกับเจ้าหนี้ทั้งหลายของลูกหนี้

ดังนั้น ในการศึกษาหาแนวทางเพิ่มประสิทธิภาพให้กับหลักเกณฑ์การฟ้องขอขอลาตามกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย จะเป็นลักษณะศึกษาเปรียบเทียบกับหลักเกณฑ์การฟ้องขอขอลาตามกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศ (สหรัฐอเมริกา ,อังกฤษ) แล้วนำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย เพื่อเป็นการอุดช่องโหว่ของกฎหมายและควบคุมลูกหนี้ที่ไม่สุจริต ขณะเดียวกันก็เป็นการผ่อนคลายนโยบายบางประการ เพื่อคุ้มครองลูกหนี้ผู้สุจริตมิให้ต้องถูกฟ้อง อันเป็นการสร้างความมั่นใจแก่บุคคลที่จะทำนิติกรรม หรือธุรกรรมใดๆกับลูกหนี้ เพื่อให้ลูกหนี้ยังสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ และมีความสามารถในการชำระหนี้คืนแก่เจ้าหนี้ทั้งหลายได้ต่อไป

1.3 วัตถุประสงค์ในการวิจัย

- (1) เพื่อศึกษาให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ แนวความคิดและทฤษฎีของการฟ้องขอขอลาตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ของประเทศไทย
- (2) เพื่อศึกษาให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ แนวความคิดและทฤษฎีของการฟ้องขอขอลาตามพระราชบัญญัติล้มละลายของประเทศไทย
- (3) เพื่อศึกษาให้ทราบถึงหลักเกณฑ์ แนวความคิดและทฤษฎีของการฟ้องขอขอลาตามกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศ (สหรัฐอเมริกา และ อังกฤษ)

- (4) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบระหว่างหลักเกณฑ์การเพิกถอนการข้อจล ตามกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศ (สหรัฐอเมริกาและอังกฤษ) กับพระราชบัญญัติล้มละลายของประเทศไทย
- (5) เพื่อวิเคราะห์ปัญหากฎหมายในการบังคับใช้มาตรการตามหลักเกณฑ์การเพิกถอนการข้อจล ตามกฎหมายล้มละลายของประเทศไทย
- (6) เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต

1.4 ขอบเขตและวิธีการดำเนินการวิจัย

วิทยานิพนธ์นี้มุ่งศึกษาเฉพาะหลักการเพิกถอนการข้อจลในคดีล้มละลาย โดยจะศึกษาตั้งแต่ทฤษฎี ความเป็นมา และที่มาอันเป็นสาระสำคัญของหลักนี้จากบทบัญญัติการเพิกถอนการข้อจลเจ้าหนี้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ศึกษาให้เห็นถึงความสอดคล้อง และความแตกต่างของหลักกฎหมายแพ่ง และหลักกฎหมายล้มละลาย จากนั้นก็จะศึกษาถึงหลักเกณฑ์การเพิกถอนการข้อจล ตามหลักกฎหมายล้มละลายในต่างประเทศที่สำคัญๆ เพื่อให้เห็นแนวทางการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายล้มละลายของไทย พร้อมกันนี้ จะได้ศึกษาถึงแนวคำพิพากษาศาลฎีกา เพื่อประกอบการวิเคราะห์หาแนวทางการปรับใช้หลักการเพิกถอนการข้อจลเจ้าหนี้ในคดีล้มละลายให้ เป็นไปตามเจตนารมณ์ของกฎหมายต่อไป

วิธีการดำเนินการวิจัยนี้ วิธีค้นคว้า และรวบรวมข้อมูลเป็นแบบวิจัยเอกสาร (Documentary research) ซึ่งจะศึกษาจากประมวลกฎหมาย ตำรากฎหมาย และคำพิพากษาของศาล หนังสือ บทความ โดยรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ รวมทั้งข้อมูลในทางปฏิบัติจากผู้ทรงคุณวุฒิด้วย

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

- (1) ทำให้เกิดความเข้าใจในบทบัญญัติประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยหลักการเพิกถอนการข้อจลได้ดียิ่งขึ้น ถึงแนวความคิด ขอบเขต ความหมาย วัตถุประสงค์
- (2) ทำให้เกิดความเข้าใจในบทบัญญัติพระราชบัญญัติล้มละลายของประเทศไทยว่าด้วยหลักการเพิกถอนการข้อจล ได้ดียิ่งขึ้น ถึงแนวความคิด ขอบเขต ความหมาย วัตถุประสงค์
- (3) ทำให้ทราบถึงความสอดคล้องและความแตกต่างของหลักการเพิกถอนการข้อจลระหว่างกฎหมายล้มละลาย และประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(4) ทำให้เกิดความเข้าใจในบทบัญญัติกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศว่าด้วยหลักการเพิกถอนการขอลด ได้ดียิ่งขึ้น ถึงแนวความคิด ขอบเขต ความหมาย วัตถุประสงค์

(5) ทำให้ทราบถึงความสอดคล้องและความแตกต่างของหลักการเพิกถอนการขอลดระหว่างกฎหมายล้มละลายของต่างประเทศ และพระราชบัญญัติล้มละลายของประเทศไทย

(6) ทำให้ทราบปัญหาที่อาจเกิดจากการแก้ไขกฎหมายล้มละลายใหม่ในเรื่องของการเพิกถอนการขอลด

(7) ทำให้ทราบถึงแนวทางในการปรับปรุง แก้ไขกฎหมายล้มละลาย ในเรื่องการเพิกถอนการขอลด เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ เป็นธรรม เป็นสากล และสามารถบังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(8) ทำให้เกิดความเข้าใจ และสามารถนำหลักกฎหมายล้มละลายมาปรับใช้แก่คดีโดยถูกต้องไม่สับสน

(9) ปรับปรุงหลักกฎหมายล้มละลายในเรื่องของการเพิกถอนการขอลดเจ้าหน้าที่มีความชัดเจน อันเป็นการคุ้มครองลูกหนี้ผู้สุจริต มิให้ถูกเพิกถอนการโอนได้โดยง่าย สร้างความมั่นใจแก่บุคคลที่จะทำนิติกรรมกับลูกหนี้ผู้สุจริต ขณะเดียวกันก็เป็นการควบคุมลูกหนี้ที่ไม่สุจริตมิให้กระทำการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สิน ทั้งนี้ เพื่อบรรเทาความเสียหายแก่เจ้าหน้าที่ทั้งหลายของลูกหนี้